

Monitoring pre ochranu prírody a ekológiu

Barrie F. Goldsmith (ed.): *Monitoring for Conservation and Ecology (Monitoring pre ochranu prírody a ekológiu)*. Chapman & Hall, Londýn 1991, 275 s.

Táto publikácia sa odlišuje od ostatných monografií o biologickom monitoringu. Obsahuje 13 kapitol, ktoré napísalo 12 autorov - odborníkov z Veľkej Británie a jeden z Kanady. Každá kapitola tvorí vlastne samostatný celok, nie je preto nevyhnutné čítať knihu v takom poradí, ako kapitoly nasledujú za sebou. Napokon, editor v predhovore odporúča iný postup a upozorňuje na prepojenia niektorých častí.

Prvé dve kapitoly sú vlastne úvodom do problematiky, obsahujúcim definície a zdôrazňujúcim význam presného definovania. Kapitola *Vedecské požiadavky pre monitorovacie programy* (M. B. Usher) je zameraná na ciele monitorovania, výber metód, metódy analýzy, interpretácie údajov a výsledkov a rozhodnutia kedy ukončiť monitorovací program.

V kapitole *Využitie techniky diaľkového prieskumu Zeme pre monitorovanie land-cover* (J. T. C. Budd) sa diskutuje o možnostiach využitia leteckej fotografie (aerial fotografie) a satelitového snímania a porovnáva ich. Tieto techniky sú osobitne užitočné pre zaznamenanie zmien stanovišť a krajiny.

Ďalšie kapitoly sa zaoberajú štyrmi vybranými skupinami organizmov. *Monitorng rastlinných populácií: sčítania ako cieľ pre ochranu prírody* (M. J. Hutchings) upozorňuje, že obvykle sa sledujú vzácne druhy (majú najvyššiu prioritu). Uvádza príklady vlastnej práce s populáciami orchideí, najmä druhu *Ophrys sphegodes*. *Monitorovanie vegetácie* (B. Goldsmith) sa zaoberá úrovňou spoločenských. Kapitola *Monitorovanie počtov motýľov* (E. Pollard) sa venuje techni-

kám, ktoré použil autor prvý raz r. 1973 a dnes sa používajú pre 58 druhov a asi 80 miest. *Monitorovanie krížiacich sa populácií suchozemských vtákov* (S. R. Baillie) opisuje schému používanú v britskom Truste pre ornitológiu na sčítanie vtákov i schému používanú v USA. Napokon kapitola *Národné prehľady rozšírenia druhov* (P. T. Harding) sa zaoberá postupmi mapovania asi 6000 rôznych taxónov, väčšinou na národnej úrovni. Hoci nejde o "pravý" monitoring, získané údaje sú pre ekológov a ochrancov prírody veľmi cenné.

V kapitole *Monitorovanie na úrovni administratívneho celku?* (C. E. Appleby) uvažuje autor o technikách práce s údajmi na úrovni okresu (grófstva), pričom vychádza z územia Wilshire. Tieto postupy sú však vhodné pre akúkoľvek oblasť s výmerou 50 x 50 km.

V kapitole *Field monitoring* (K. A. Roberts) vysvetľuje autor svoju filozofiu a prístupy k monitorovaniu a editor odporúča pracovníkom ochrany prírody, aby začali knihu čítať práve od tejto kapitoly.

Kapitola *Monitoring oversies. Národný park Prespa, Grécko* (B. Goldsmith) sa odlišuje od ostatných častí knihy aj tým, že je venovaná kontinentálnej

krajine. Autor hodnotí kritériá pre výber kľúčových charakteristík a kľúčových taxónov. Kapitola *Výpočet indexu počtov z monitorovacích údajov zveriny* (T. J. Crawford) sa zaoberá využitím indexov počtov pre akúkoľvek taxonomickú skupinu organizmov. *Biologické monitorovanie a ekologická predpoveď*. (P. A. Keddy). V tejto kapitole sa píše o výbere stavových premenných, vzťahu medzi predikciou a monitorovaním.

Zaujímavá je posledná kapitola - *Syntéza* (B. Goldsmith). V bodoch zhrňa najdôležitejšie otázky, na ktoré musí hľadať odpoveď každý, kto chce monitorovať živú prírodu.

Hoci kniha vznikla na základe kurzu pre postgraduálnych študentov na univerzitnom pracovisku ekológie a ochrany prírody v Londýne a pracovisku ochrany prírody v Londýne, zaujme nielen študentov, ale aj profesionálnych ochranárov, ekológov a ostatných biológov. Kto chce vedieť o monitorovaní živej prírody viac a chce sa oboznámiť s metódami monitorovania rôznych skupín organizmov vo Veľkej Británii, nech si určite prečíta túto knihu.

Pavol Eliáš

Ekoplagát '78-'93 – retrospektíva

Ekoplagát, akcia ktorá vyklíčila z entuziazmu počiatku len niekoľkých ľudí, postupne prerástla do stále významnejšieho medzinárodného súťažného podujatia. Získala si okruh spolupracovníkov a prívržencov z oblasti ochrany prírody a výtvarného umenia, medzi nimi mnohých medzinárodne uznávaných osobností. Od tretieho ročníka nad ním prevzalo gestorstvo Ministerstvo kultúry SR a

od r. 1993 patrí spolu Ministerstvom životného prostredia SR k usporiadateľom výstavy. V r. 1987 bolo trienále Ekoplagát zahrnuté do plánu Komisie pre výchovu Východoeurópskeho komitétu IUCN a r. 1990 bola Komisia už jedným z jeho spoluusporiadateľov.

Doteraz sa uskutočnilo 6 ročníkov výstavy Ekoplagát. V jednotlivých kolekciami sa predstavilo viac ako 40 krajín. Výstavu však obosielali aj svetové, a najmä európske organizácie, ktoré pracujú v oblasti ochrany prírody a životného prostredia a vydávajú plagáty na podporu svojich kampaní.